



Bukowiny

Видання громадської організації
«Чернівецьке обласне Товариство польської
культури ім. Адама Міцкевича»



Nr 210 (791)

Wrzesień 2024 r.

Ukazuje się od 30 lipca 1883 roku

Pismo społeczne, gospodarcze i literacko-kulturalne

Święto pierwszego dzwonka



PODCZAS WOJNY na pełną skalę Rosja cynicznie i bezlitośnie odebrała życie ponad 500 niewinnym ukraińskim dzieciom, które 1 września miały pójść do szkoły. Ponad 1360 dzieci odniosło rany o różnym stopniu ciężkości. Rosyjscy przestępcy, celowo atakując obiekty cywilne, uszkodzili 3798 instytucji edukacyjnych, z czego co najmniej 400 zostało całkowicie zniszczonych. Ale pomimo tych wszystkich trudności, bólu i też Ukraina nadal żyje, uczy, opiekuje się dziećmi, chroni je i rozwija. Wszystko to jest możliwe dzięki naszym obrońcom, którzy ceną własnego życia i zdrowia zapewniają warunki życia innym – powiedział w pierwszym dniu nowego roku szkolnego przewodniczący Czerniowieckiej Administracji Wojskowej Rusłan ZAPARANIUK.



Już trzeci rok akademicki na Ukrainie rozpoczyna się w warunkach wojennych. Dlatego kwestia bezpieczeństwa i schronienia pozostaje priorytetem.

1 września do swoich biurk zasiadło ponad 8 tysięcy pierwszoklasistów z obwodu czerniowieckiego. Święto pierwszego dzwonka uroczystie obchodzono w szkołach, w których uczą się dzieci Polaków – w Czerniowcach, Storożyni, Piotrowcach Dolnych, Starej Krasnoszorze, Pance, Terebleczu.

Życzymy wszystkim sukcesów w nauce, spokojnych lekcji bez nauki zdalnej, dobrego nastroju przez cały rok szkolny!



Wizyta Zełenskiego w Stanach Zjednoczonych



TA WIZYTA Prezydenta Ukrainy **Wołodymyra ZEŁENSKIEGO** jest jego piątą wizytą w Białym Domu i czwartą od czasu rosyjskiej inwazji na pełną skalę. Ukraiński przywódca wystąpił we wtorek podczas posiedzenia Rady Bezpieczeństwa ONZ, a do Nowego Jorku udał się z zapowiadającym od miesiąca „planem zwycięstwa”.

Wołodymyr Zełenski spotkał się w czwartek, 26 września, z grupami senatorów i kongresmenów obydwu partii w USA, przedstawiając im swój „plan zwycięstwa” i zabiegając o dalsze wsparcie. W ocenie uczestników spotkania rozmowy nie dotyczyły oskarżeń Republikanów o ingerencję Zełenskiego w amerykańskie wybory.

Ukraiński prezydent spotkał się najpierw z grupą kilkunastu senatorów, w tym liderami partii **Chuckiem Schumerem** i **MITCHEM MCCONNELLEM**, a później z szerszym gronem kongresmenów.

W tej drugiej grupie znaleźli się przywódca Demokratów **Hakeem JEFFRIES** oraz czołowy Demokrat w komisji spraw zagranicznych **Gregory MEEKS**, lecz nie było w niej spikera Izby i zarazem najwyższego postawionego Republikanina **Mike'a JOHNSONA**.

Johnson zażądał w środę od Zełenskiego odwołania ambasadorki Ukrainy w Waszyngtonie **Oksany MARKAROWEJ** w związku z organizacją wizyty ukraińskiego prezydenta w fabryce amunicji w Scranton, w kluczowym dla wyniku wyborów stanie Pensylwania. Zełenski odwiedził fabrykę w towarzystwie dwóch Demokratów, gubernatora stanu **Joshua SHAPIRO** i reprezentującego stan senatora **Boba CASEYA**, lecz nie było z nim żadnego Republikanina.

Według Johnsona stało się tak na skutek celowego braku zaproszenia dla polityków tej partii. Część Republikanów – w tym były prezydent **Donald TRUMP** – oburzyła się też krytyką Zełenskiego pod adresem kandydata na wiceprezydenta, senatora **JD VANCE'A** i jego planu pokojowego.

Mimo to członek kierownictwa Republikanów w Senacie **John CORNYN** stwierdził po spotkaniu, że tematy te nie zostały poruszone podczas rozmów. Inny republikański senator, **Lindsey GRAHAM**, powiedział później dziennikarzom, że spotkanie było „bardzo dobre”, a ukraiński prezydent powiedział tylko o jedną rzecz: rozluźnienie restrykcji na użycie amerykańskiej broni dalekiego zasięgu do ataków na cele wewnątrz Rosji.

– Prezydent Zełenski mówi, że chce zakończyć tę wojnę poprzez negocjacje. Jedyne sposoby, aby zmusić Rosję do przystąpienia do rozmów to uderzyć w nią mocniej. (...) (Zełenski) uważa, że gdyby mógł zniszczyć rosyjskie bazy lotnicze i raketowe atakujące jego kraj, dałoby mu to przewagę. Ja też tak sądzę. Nie ma więc takiej kwoty pieniędzy, którą możemy wydać, jeśli nie zmienimy zdolności Ukrainy do skutecznego prowadzenia walki z Rosją – powiedział Graham.

Oceniał przy tym, że ze względu na możliwe podjęcie kluczowych decyzji dotyczących zniesienia restrykcji, „ten tydzień będzie najważniejszy” dla losów konfliktu.

Przyznał też, że odbył prywatną rozmowę z Zełenskim na temat jego wizyty w Pensylwanii i słów prezydenta na temat Trumpa i Vance'a, lecz stwierdził, że sprawę uważa za zamkniętą. Nie poparł też wezwania Johnsona do zwolnienia ambasadorki Markarowej. Polityk przyznał jednocześnie, że wciąż

niewykluczone jest spotkanie Zełenskiego z Donaldem Trumpem, które – według informacji przekazywanych przez sztab Trumpa w środę – zostało odwołane.

W środę Kongres uchwalił prowizorium budżetowe. Wbrew postulatam Ukraińców, dokument nie zawierał przedłużenia wygaszających z końcem miesiąca uprawnień prezydenta do darowania Ukrainie sprzętu wojskowego w pozostałej kwocie 5,5 mld dolarów.

Rozmowy z **HARRIS** – już siódme rozmowy tych przywódców – to ostatni punkt wizyty ukraińskiego prezydenta w Waszyngtonie.

„Historia pokazała nam, że jeśli pozwolimy agresorom bezkarnie przejmować ziemię, będą kontynuować działania, a Putin



może zwrócić się w stronę Polski, państw bałtyckich i innych sojuszników NATO. Wiemy również, że inni potencjalni agresorzy na całym świecie obserwują, co dzieje się na Ukrainie. Jeśli Putinowi pozwoli się wygrać, to tylko ich rozzuchwali” – powiedziała Harris na początku spotkania z Zełenskim. Zaznaczyła, że pomoc Stanów Zjednoczonych nie jest wsparciem charytatywnym, lecz leży w strategicznym interesie Ameryki. „Mówiłam światowemu przywódcy, że bez Ukrainy nie można rozstrzygnąć żadnej kwestii dotyczącej zakończenia tej wojny. Ale (...) w moim kraju są tacy, którzy zamiast tego zmusiliby Ukrainę do oddania dużych części jej suwerennego terytorium, którzy żądają, aby Ukraina zaakceptowała neutralność, i będą wymagać od Ukrainy rezygnacji z układow bezpieczeństwa z innymi narodami” – powiedziała. „Te propozycje są takie same jak te Putina. I mówmy jasno, (...) są propozycjami poddania się, co jest niebezpieczne i nie do przyjęcia” – oznajmiła Harris.

Podczas wizyty Zełenskiego Biały Dom ogłosił rekordowy pakiet pomocy wojskowej dla Ukrainy opiewający na niemal 8 mld dolarów, w skład którego wejdą m.in. wyremontowana bateria systemu *Patriot*, pociski powietrze-ziemia *JSOW* o zasięgu 130 km oraz dodatkowa amunicja, wozy opancerzone. Ogłoszenie tak dużego pakietu było pośrednio wymuszone przez Kongres, który nie przedłużył prezydentowi wygaszającego z końcem miesiąca uprawnień do przekazywania Ukrainie sprzętu z zasobów USA w ramach mechanizmu Presidential Drawdown Authority (PDA). Biden polecił Pentagonowi, by przeznaczył wszystkie przeznaczone wcześniej przez Kongres środki na wsparcie Ukrainy – w tym 5,5 mld dol. w ramach PDA – do końca swojej kadencji, tj. do 20 stycznia.

BIDEN i ZEŁENSKI omówili również ukraiński „plan zwycięstwa”, w skład którego miało wchodzić pozwolenie na użycie amerykańskiej broni dalekiego zasięgu do uderzeń wewnątrz Rosji. Rzeczniczka Białego Domu **Karine Jean-Pierre** zapowiadała jeszcze przed rozmowami, że nie należy spodziewać się żadnej zmiany w tej kwestii. Przedstawiciele administracji wielokrotnie wcześniej twierdzili, że taki ruch nie doprowadzi do przetomu w wojnie.

Jak zapowiedział rzecznik Rady Bezpieczeństwa Narodowego **John KIRBY**, obaj prezydenci spotkają się ponownie podczas wizyty Bidena w Niemczech 12 października.

Źródło: rp.pl



Minister Radosław Sikorski z wizytą w Ukrainie

MINISTER ZAKOŃCZYŁ trzydniową wizytę w Ukrainie, gdzie spotkał się m.in. z prezydentem **Wołodymirem ZEŁENSKIM**, **Olżą STEFANISZYNĄ**, wicepremierem do spraw integracji z Unią Europejską i NATO, ministrem sprawiedliwości Ukrainy oraz z ministrem spraw zagranicznych **Andrijem SYBIHĄ**.

SZEF POLSKIEJ DYPLOMACJI przed wizytą w Kijowie odwiedził Lwów, gdzie wraz z merem miasta **Andrijem SADOWYM** odwiedził miejsca historycznego centrum miasta zniszczone przez rosyjskie pociski balistyczne. Szef dyplomacji oddał hołd ofiarom i podtrzymał zapowiedź ze strony polskiego rządu odbudowy jednej ze zniszczonych kamienic. Minister Radosław Sikorski zaapelował o szerszą pomoc Zachodu, szczególnie uzbrojenia służącego obronie przestrzeni powietrznej.

Podczas pobytu w Kijowie Minister Radosław SIKORSKI spotkał się z prezydentem **Wołodymirem ZEŁENSKIM**, ministrem obrony narodowej Ukrainy **Rustemem UMIEROWEM**, ministrem spraw zagranicznych Litwy **Gabrielusem LANDSBERGISEM**, liderem ukraińskiej opozycji **Petrem POROSZENKO**,

metropolitą kijowskim **EPIFANIUSZEM** oraz wziął udział w Konferencji Jałtańskiej Strategii Europejskiej (YES).

Głównym tematem rozmowy szefa polskiej dyplomacji z ministrem obrony narodowej Ukrainy **Rustem Umlerowem** była kwestia współpracy w zakresie technologii i wymiany doświadczeń.

Po rozmowie z **Andrijem SYBIHĄ** powtórzył swój niedawny apel o zniesienie ograniczeń przez państwa Zachodu, dotyczących użycia broni dalekiego zasięgu wobec Rosji. Przestrzegł, że działania Rosji mogą świadczyć o ponownej próbie zamknięcia szlaków handlowych na Morzu Czarnym dla ukraińskiego zboża.

Szef MSZ podkreślił, że w rozmowie poruszył kwestie historyczne w relacjach między Polską i Ukrainą, także te które dotyczą prawdy na temat Zbrodni Wołyńskich. Minister zaznaczył, że pojednanie między narodami jest jednym z warunków wejścia Ukrainy do Zjednoczonej Europy, a sprawa ekshumacji i pochówku 100 tysięcy ofiar nie jest kwestią polityczną – tylko cywilizacyjną.

MSZ.pl



Spotkanie Ministra spraw zagranicznych Radosława Sikorskiego z sekretarzem stanu USA Antonym Blinkenem

MINISTER RADOSŁAW SIKORSKI gościł w Ministerstwie Spraw Zagranicznych sekretarza stanu USA **Antony'ego BLINKENA**, który do Warszawy przyjechał z Ukrainy.

Podczas spotkania i rozmów poruszone zostały kluczowe kwestie z punktu widzenia współpracy dwustronnej. Rozmówcy zgodzili się, że kontynuowanie wsparcia dla Ukrainy na dotychczasowym poziomie we współpracy z innymi sojusznikami pozostaje priorytetem. Dyskutowali także o zwiększaniu efektywności sankcji na Rosję i wykorzystaniu zamrożonych rosyjskich aktywów na rzecz pomocy dla Ukrainy. – „Jesteśmy bardzo stanowczy, jeśli chodzi o wsparcie dla Ukrainy. Wszyscy razem z sojusznikami z NATO szkolimy Ukraińców. Jest to podstawowa sprawa dla obrony Ukrainy.” – mówił podczas konferencji prasowej w MSZ Antony Blinken. Szef amerykańskiej dyplomacji podkreślił, że ponad 80 proc. pomocy dla Ukrainy przechodzi przez Polskę. Wyraził także uznanie dla Polaków za pomoc okazaną milionom Ukraińców. „To jest ogromny przejaw hojności” dodał.

Minister Sikorski i sekretarz Blinken szczegółowo omówili również kwestie

związane ze współpracą sojuszniczą w ramach NATO: „Współpracując z partnerami, wymieniają się informacjami” zapewnił Blinken. Poruszone również temat zakupu sprzętu wojskowego, amerykańskiej obecności militarnej w Polsce oraz dalszy rozwój cywilnego programu energetyki jądrowej w Polsce. „Relacja Polska - Stany Zjednoczone są na najwyższym stanie intensywności w historii. Tegoroczna dynamika jest imponująca. Łączą nas wspólne wartości, interesy i podobne postrzeganie zagrożeń” - mówił podczas konferencji szef polskiego MSZ. Minister Sikorski podkreślił, że „Rosja popełnia zbrodnie wojenne, atakując budynki cywilne. Ofiara agresji ma prawo się bronić, ma prawo zwalczać środki napadu powietrznego.” dodał. W trakcie rozmów Sekretarz stanu USA z satysfakcją odnotował wysoki udział polskiego PKB w obronności, wyróżniający się spośród wszystkich państw Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Obaj rozmówcy zgodzili się, że relacje polsko-amerykańskie nigdy nie były tak silne jak obecnie.

MSZ.pl



«Українці та їх сусіди впродовж століть»

П'ята Міжнародна наукова конференція відбулася 14 вересня в Українському домі у Перемишлі

ОРГАНІЗАТОРОМ конференції традиційно виступає *Українське історичне товариство Польщі*. Цьогоріч у цьому науковому зібранні взяли участь і науковці Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича. В. о. завідувача кафедри історії України, професор **Олександр ДОБРЖАНСЬКИЙ** виступив з доповіддю «Українці Галичини, Буковини і Закарпаття в політиці Росії другої половини XIX – початку XX ст.».

Заступник декана факультету історії, політології та міжнародних відносин з міжнародного співробітництва, доцент **Владислав СТРУТИНСЬКИЙ** доповідав на тему «Громадські організації національних громад Чернівецької області та російсько-українська війна: позиція та реальна діяльність».

Професор кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій **Юрій МАКАР** говорив про «Обмін населення між Польщею та УРСР: його наслідки для переселених українців», цю доповідь він підготував разом із доктором політичних наук **Віталієм МАКАРОМ**.

На завершення конференції професора Юрія Макара було нагороджено медаллю Українського історичного товариства Польщі «Сторож пам'яті».

Висока гостя побувала в ЧНУ



23 ВЕРЕСНЯ до Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича завітала Надзвичайний і Повноважний Посол Канади **Наталка ЦМОЦЬ**.

На робочій зустрічі були присутні ректор університету **Руслан БІЛОСКУРСЬКИЙ**, проректор із науково-педагогічної роботи, міжнародної та гуманітарної діяльності **Ірина ОСОВСЬКА**, начальник відділу міжнародних зв'язків **Сергій ЛУКАНЮК**, завідувач кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій **Віталій МАКАР**, перекладач Посольства **Ірина ЛАВРІВ**.

Метою візиту було обговорення питань подальшої співпраці Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича з Канадськими освітніми закладами. Ректор ознайомив гостей із особливостями навчання студентів нашого університету в умовах війни, розповів про міжнародну діяльність та партнерські відносини із багатьма закордонними закладами вищої освіти, перспективи співпраці у рамках міжнародних обмінів студентів та співробітників.

Іноземні гості були вражені красою та величчю будівлі Резиденції митрополитів Буковини і Далмації, яку вони детально оглянули.

Декан факультету **Василь КАРПО** і завідувач кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій **Віталій МАКАР** ознайомили високу гостю із діяльністю Центру канадських студій імені Рамона Гнатюшина.

Партнерство Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича з канадськими університетами набуває особливого значення у сучасних умовах глобалізації та академічної мобільності. Співпраця з провідними канадськими закладами вищої освіти сприяє обміну досвідом, розширенню можливостей для наукових досліджень та розвитку інноваційних освітніх програм. Це партнерство відкриває нові перспективи для студентів і викладачів, а також зміцнює міжнародний імідж університету, інтегруючи його у світову академічну спільноту.

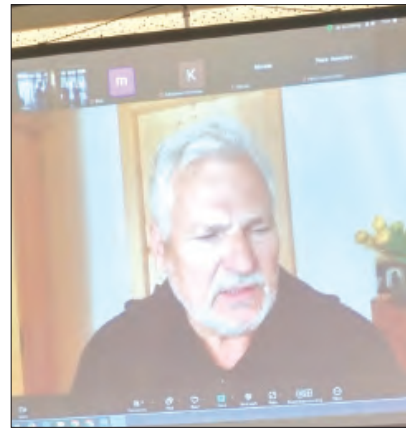
Сімнадцята українсько-польська зустріч в Яремче

ТЕПЕР ЖЕ далекого 2008-го року, за ініціатииви українського Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та польського Варшавського університету розпочалися щорічні зустрічі науковців та громадських діячів в курортному карпатському містечку Яремче. Цьогоріч вона відбувалася 19-22 вересня у конференційній залі готелю «Романтик» під назвою *25 років у НАТО, 20 років у ЄС: досвід Польщі, уроки для України*.

Традиційно у зустрічах беруть участь науковці з університетів обох країн, дипломати, громадсько-політичні діячі. В нинішній зустрічі з обох боків взяли участь близько ста осіб. Учасників конференції привітали ректор Прикарпатського університету **Ігор ЦЕПЕНДА** і директор Східної школи Варшавського університету **Ян МАЛІЦЬКИЙ**. З привітаннями до учасників зустрічі звернулися також польські і українські відомі вчені та політики.

Подальша робота конференції тривала у семи секціях у формі пленарних засідань.

Цікаву дискусію викликала секція *Європейські та євроатлантичні проекти у відповідь на*



Не менш цікавою була і зустріч з відомим польським політичним діячем і науковцем **Павлом КОВАЛЕМ**, який віднині очолює Раду з питань співпраці з Україною.

Відбулися також презентації публікацій польських та українських науковців. Нинішнього року то були видання Центру Східноєвропейських студій Варшавського університету, книга **Богдана ГУДЯ** *Віг Люблінської унії до Волинської різни*. Чотири есе з польсько-української історії опублікованої у Польщі



російську агресію. Модерував її професор Григорій Перепелиця. А доповідали відомі польські та українські дипломати **Павло КЛІМКІН**, **Маркіян МАЛЬСЬКИЙ**, **Марек ЗЮЛКОВСЬКИЙ** і **Славомир МІСЯК**. Про *Політичні реформи та вступ до ЄС і НАТО: досвід Польщі, висновки для України* доповідали **Адам ЗБЕРГОРДТ**, **Євген МАГДА**, **Марцін ШТЕЛЕСЦ**, **Юрій ТЕМІРОВ**, **Агнешка БЕНІЧЕК-МІССАЛА** і **Ярослав ШИМАНЕК**. Помаранчеву революція як переломний момент у внутрішній та зовнішній політиці незалежної України згадували колишній Посол Польщі в Україні **Яцек КЛЮЧКОВСЬКИЙ** та науковці **Ігор ГУРАК**, **Лариса КОЧУБЕЙ**, **Олександр КУЧИК**, **Богуміла БЕРДИХОВСЬКА** і **Гражина СТАНІШЕВСЬКА**. Четверта секція працювала над проблемою *Агресія Росії та війна в Україні: досвід і висновки для Польщі та регіону*. Модерував її др. Варшавського університету **Тадеуш КШОНСТЕК**. З доповідями виступили **Микола ДОРОШКО**, **Юрій НІКОЛАЄЦЬ**, **Сергій ФЕДУНЯК**, **Збігнев КАРПУС**, **Міхал КЛІМЕЦЬКИЙ**.

Про те, *Як формувати польсько-українські відносини нині та в майбутньому* – розмірковував професор зі Львова **Богдан ГУДЯ**. Доповідачами виступили **Анатолій КУРНОСОВ**, **Олег РАЗИГРАЄВ**, **Лукаш АДАМСЬКИЙ**, **Матеуш БІЛАС**, **Анджей КЛІМЧАК**. *Проблему Українсько-польського транскордонного співробітництва* порушували **Василь Кім'яг**,

Любов ЗІНЮК, **Олена ЗУБРИЦЬКА**, **Роксолана МАРТИНЮК**, **Діана ТИТЯРЕНКО**, **Лешек БУЛЛЕР**, **Славомир КАЛІНОВСЬКИЙ**. А про *Освіту і суспільне життя поляків в Україні в умовах російської агресії* говорили директор Південно-Східного наукового інституту в Перемишлі **Станіслав СТЕМПЕНЬ** та вчені **Петро АНТОНЕНКО**, **Микола КУЧЕРЕПА**, **Ольга МОРОЗОВА**, **Юлія СІРКОВА**, **Костянтин ЧЕВАГА**. Одним із основних доповідачів на цю тему був доцент кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій ЧНУ, голова обласного Товариства польської культури ім. Адама Міцкевича **Владислав СТРУТИНСЬКИЙ**. У своїй доповіді *Польська громада Північної Буковини: життя та діяльність в умовах російської агресії* він ознайомив учасників яремчанської зустрічі з різноманітними заходами Товариства спрямованими на допомогу ЗСУ, охарактеризував позицію польської громади щодо російсько-української війни.

Робота всіх секцій була змістовною і цікавою. Присутні задавали чимало запитань і висловлювали свою точку зору з обговорюваних проблем. Але родзинкою заходу стала онлайн-зустріч із Президентом Польщі у 1995-2005 роках **Александром КВАСНЄВСЬКИМ** на тему *Україна - Польща - Європа перед викликами майбутнього*. Вона викликала велике зацікавлення учасників зустрічі.

польською мовою. Презентовано також польськомовну колективну монографію Стратегічне партнерство Польщі та України в умовах зміни міжнародної системи, опубліковану в Люблінському університеті **Марії Кюрі-Скłodовської**, написану польськими та українськими авторами. Презентовалися видання Гельветики – загальноукраїнського видавництва, опубліковане Волинським університетом.

Чернівецький національний університет ім.Ю.Федьковича на цій зустрічі представляли – заступник декана з міжнародного співробітництва факультету історії, політології та міжнародних відносин **Владислав СТРУТИНСЬКИЙ**, – завідувач кафедри **Олександр ДОБРЖАНСЬКИЙ** та **Віталій МАКАР**, професори **Юрій МАКАР** та **Сергій ФЕДУНЯК**, які брали активну участь у дискусіях під час роботи секцій.

Яремчанські українсько-польські зустрічі важливі тим, що в умовах російської агресії, яка несе загрозу не лише Україні, вони дають можливість сформулювати спільну думку про те, як повинні будуватися взаємини обох народів на перспективу. Пропозиції учасників зустрічей також можуть слугувати аргументованими порадами для політиків наших країн.

Юрій МАКАР, професор, доктор історичних наук.

Z nadzieją modlimy się i żyjemy

♦ CZERNIOWIECKI KOŚCIÓŁ rzymskokatolicki, posiadający tytuł Bazyliki Mniejszej Podwyższenia Krzyża Świętego, był jednym z pierwszych ceglanych budowli w mieście. W lipcu tego roku minęło 210 lat od zakończenia budowy i jego poświęcenia. W przeddzień tej rocznicy proboszcz kościoła ksiądz dziekan ANATOLIJ SZPAK zgodził się udzielić wywiadu.



- Proszę księdza, wiadomo, że z naszym kościołem łączy pewne uczucie, bo to właśnie tutaj w 1990 roku ksiądz rozpoczął swoją posługę duszpasterską.

- Głównie miasto Bukowiny od razu mnie zafascynowało nie tylko swoją architekturą, ale także niezwykle bogatym wnętrzem kościoła i jego historią. Przecież kiedy w 1774 roku Bukowina znalazła się w granicach Austrii, w regionie nie było kościołów rzymskokatolickich. Razem z żołnierzami austriackimi do Czerniowca przybyło dwóch kapelanów wojskowych - Prokop MUNZ i Wenzel KECKERT. W drewnianym domu generała Gabriela von SPLENI, pierwszego austriackiego proboszcza Bukowiny, odbyła się pierwsza Msza Święta, w której uczestniczyła bardzo nieliczna liczba rzymskokatolików.

- Ale kiedy ksiądz przyjechał do Czerniowca, służył tu ksiądz Wiktor ANTONIUK, który obecnie pracuje w archidiecezji lwowskiej.

- Tak. Ale zmarły dwa miesiące później ks. Franciszek KRAJEWSKI pobjęto gościnie w parafii Czerniowca, od parafian Czerniowca, od znanych kustosz kościoła - siostr Oli i Elżbiety FIFAR dowiedziałem się, że przez 54 lata ksiądz Krajewski był prawdziwym apostołem duchowości w kościele Podwyższenia Krzyża Świętego.

- Potem pracował ksiądz w obwodzie lwowskim...

- W 1996 r. zostałem wysłany do Brodów, gdzie służyłem 20 lat, a w 2016 r. ponownie przyjechałem do Czerniowca - do kościoła, który jest moim domem.

- Wróćmy jednak do historii świątyni.

- W 1778 roku w Czerniowcach zakończono budowę pierwszego kościoła, który stał się pierwowzorem obecnego. Kościół był drewniany. Z kolei w 1787 roku na rozkaz cesarza austriackiego Józefa II rozpoczęto budowę nowego, murowanego budynku. Budowa trwała 27 lat. A w 1814 roku ostatecznie zakończono prace budowlane i 29 lipca tego roku odbyło się uroczyste poświęcenie nowego kościoła pod wezwaniem Podwyższenia Najświętszego Krzyża.

- W 1861 roku kościół z nieznanymi przyczynami spłonął, a w 1866 roku został odrestaurowany i od tego czasu wszystkim liturgiom w kościele towarzyszą organy, które od razu w latach 70. XIX wieku otrzymały dwa medale. Jeden - w Wiedniu, drugi - w Paryżu, jako najlepiej brzmiące organy w całej Europie. A dziś przy jego dźwiękach odbywają się nabożeństwa.

- Ale w ważnych dniach w kościele odbywają się także koncerty klasycznej muzyki organowej.

- Tak, znany francuski organista Jean-Marie Leroy, który koncertował już niejedną raz w Czerniowcach, a zwłaszcza w naszym kościele, obiecał przyjechać do nas w tym roku. Zagra dla nas w sierpniu z okazji 210. rocznicy, gdyż nie będzie mógł przyjechać na nasze święto 14 września, ponieważ od września będzie pracował jako nauczyciel w Szkole Muzycznej w Krzywym Rogu.

- Mówi się, że w kościele ustawiono tron dla cesarza austriackiego, na którym zasiadał on podczas nabożeństwa.

- W kościele Podwyższenia Krzyża Świętego cesarz Franciszek II spotkał się z carem Rosji Aleksandrem podczas jego wizyty do Czerniowca. Na bocznej ścianie kościoła zachował się najstarszy na Ukrainie zegar słoneczny, który pokazuje czas wiedeński.

- Babcia opowiadała mi, że w Austrii kościół oprócz rzymskokatolików odwiedzali także grekokatolicy i katolicy ormiańscy, dopóki nie zbudowali własnych kościołów.

- Nie tylko wtedy, gdy ci wiarycy nie mieli własnych świątyni. I nawet w czasach sowieckich, kiedy wszystkie kościoły były zamknięte, jedynie kościół Podwyższenia Krzyża Świętego - jedyny na Bukowinie - otrzymał pozwolenie od władz na działalność. I w tym także wielka zasługa księdza Franciszka Krajewskiego, który tu pracował od 1939 do 1961 roku. Następnie pod naciskiem wydziału wyznania regionalnego komitetu wykonawczego został zmuszony do opuszczenia nabożeństwa i w kościele. Od 1970 r. nabożeństwa Boże prowadził Józef Jędrzejewski. Kiedy zmarł, ksiądz Krajewski wrócił do duszpasterstwa. Przez cały ten czas kościół odwiedzali zarówno grekokatolicy, jak i Ormianie...



- W kościele znajdują się dwie marmurowe tablice pamiątkowe poświęcone księgom rzymskokatolickim J. SZMIDTOWI i K. SWOBODZIE.

- Josef SCHMIDT - najstynniejszy ksiądz rzymskokatolicki pracował w Czerniowcach w latach 1893-1921. Następnie zastąpił go Klemens SWOBODA, który służył tu przez 7 lat. Znany nazwiska innych parafian i wikariuszy, którzy służyli w parafii Czerniowca. Są to - Antoni Kunz de COPENSTEIN, Ignacy KORNICKI, Karol TOBICEK i inni.

- W 2016 roku zastąpił proboszcza Marka Drozdika, który pracował tu przez dziesięć lat i w tym czasie udało się jemu zorganizować i przeprowadzić remont dachu, elewacji i głównej części kościoła. Faktycznie za jego kadencji, z okazji swojego 200-lecia kościół otrzymał status Bazyliki Mniejszej. Obecnie ksiądz Marek pracuje w rodzinnym, polskim mieście Białsko-Białej.

- Wnętrze zachowało się w pierwotnym kształcie.

- Tak, witraże i obrazy olejne sufitu mają dużą wartość artystyczną. Dominują tu motywy barokowe. Freski na ścianach i suficie wypełnione są stylizowanymi motywami roślinnymi, które symbolizują wieczne drzewo, drzewo życia. Siedem neogotyckich ołtarzy przyciąga nie tylko wierzących, ale także turystów.

- Jakie uroczystości są zaplanowane z okazji 210-lecia świątyni?

- W naszych czasach nie da się zorganizować tak wspaniałych uroczystości, jakie odbywały się z okazji 200-lecia. W tamtym czasie do Czerniowca przybył abp Piero MARINI z Watykanu, który ogłosił decyzję Świętego Synodu o nadaniu kościołowi statusu Bazyliki Mniejszej. W tym roku zaprosiliśmy wszystkich księży, którzy kiedyś pracowali w tym kościele, duchownych z innych kościołów rzymskokatolickich w regionie, a także przedstawicieli kościołów innych wyznań. Uroczystą liturgię w dniu naszego święta - Podwyższenia Krzyża Świętego - 14 września oraz z okazji 210-lecia - poprowadzi biskup archidiecezji lwowskiej Edward KAWA.

- Służba Boża jest jednym z głównych zadań każdego księdza. Jakie tematy ksiądz porusza w swoich odświeżonych i codziennych kazaniach?

- Słowo Boże spełnia zawsze nie tylko rolę biblijną, ale także edukacyjną. Moim zdaniem rolę Kościoła jest wychowywanie ludzi w duchu miłości do siebie nawzajem, a przede wszystkim do ojczyzny, swojego kraju. Dziś nasza Ojczyzna w pełnym tego słowa znaczeniu płonie. Miasta i wsie we wschodniej Ukrainie zostały zniszczone, do nas przybyło wielu wewnętrznie przesiedlonych. Nasi wojskowi zmuszeni są bronić swojej Ojczyzny, w tym dzieci i wnuki naszych parafian. Prosimy Boga, aby dał im siłę do przetrwania tej próby, prosimy Boga o zdrowie dla wszystkich, którzy na froncie i na tyłach przybliżają nasze zwycięstwo. W ciągu 210 lat istnienia świątyni nasi parafianie przeżyli wiele tragicznych kart historii i każdy niósł „własny krzyż”, ale dobry Bóg pomaga im nie poddawać się rozpaczy i wierzyć, że doczekają się jasnych, radosnych dni i przyszłe rocznice będą radośniejsze.

- Codziennie modlimy się do św. Archaniota Michała, prosząc go o przybycie na pomoc ludziom zagrożonym przez siły ciemności. Przecież święty Michał jest obrońcą i Patronem naszego Kościoła. Dlatego prosimy Go, aby zaniósł nasze modlitwy do Boga i wyprosił miłosierdzie dla naszych żołnierzy i dla nas wszystkich. Z tą nadzieją modlimy się, żyjemy i mamy nadzieję na Zwycięstwo.

Antonina TARASOWA.

Ważne jest, aby mieć serce otwarte na miłość Boga

„Albowiem tak Bóg umiłował świat, że dał swego jednorodzonego Syna, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (Jana 3:16).

Te słowa z Ewangelii św. Jana odegrały centralną rolę w kazaniu biskupa Eduarda KAWY, który w sobotę, 14 września, przewodniczył uroczystej świątecznej Mszy Świętej w Bazylice Mniejszej Podwyższenia Krzyża Świętego w Czerniowcach.

NA ROZPOCZĘCIE OBCHODÓW proboszcz parafii ks. Anatolij SZPAK powitał wszystkich obecnych księży, siostry zakonne, wiernych i gości. W swoim przemówieniu wprowadzającym przypomniał historię parafii, wspomniawszy o wkładzie wszystkich księży, którzy tu pracowali, a zwłaszcza ks. Józefa JĘDRZEJEWSKIEGO i Franciszka KRAJEWSKIEGO, którzy zachowali kościół i parafię w latach panowania reżimu komunistycznego, a także poprzedniego proboszcza (2006-2014), ks. Marka DROZDZIKA, który włożył wiele wysiłku w odnowienie świątyni. W uroczystościach uczestniczyli zwłaszcza księża, pochodzący z naszej parafii: Kanclerz

dla ubogich, których jest dziś tak wielu. „Modlmy się, dziękujemy Bogu za wszystko, co nam dał i prosimy, abyśmy nie marnowali Jego darów. A jest to możliwe tylko wtedy, gdy spojrzymy na krzyż i przypomnimy sobie te słowa z Ewangelii św. Jana o miłości Boga: „Albowiem tak Bóg umiłował świat, że dał swego jednorodzonego Syna, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne”. Każdy powinien zapamiętać te słowa - powiedział kaznodzieja. - Nie bójmy się



Archidiecezji Lwowskiej ks. Władysław GRYMSKI i ks. Wiktor CYGANIUK. Obecna była także przedstawicielka wydziału kultury Czerniowieckiej obwodowej administracji, pani Wiktoria ZAJAC. Ksiądz proboszcz przypomniał, że w tym roku uroczystości odpustowe zbiegły się z 210. rocznicą konsekracji kościoła i 10. rocznicą nadania mu tytułu Bazyliki Mniejszej.

Po odczytaniu Słowa Bożego ksiądz biskup Edward KAWA wygłosił homilię, zauważając, że w naszym kościele wydarzyło się wiele cudów, dzięki tym, którzy tu pełnili służbę duszpasterską w różnych latach. „Dziś zbieramy owoce ich pracy” - powiedział biskup.

Krótko wspominając ponad 200-letnią historię świątyni i fakt, że 10 lat temu otrzymała ona tytuł Bazyliki Mniejszej, hierarcha podkreślił zadania, które powinna spełniać Bazylika. Pierwszym z nich jest bycie świadectwem dla wszystkich, którzy są w pobliżu; miejscem, gdzie słucho Słowa Bożego, gdzie można przyjąć Jezusa w Eucharystii, gdzie jest nadzieja. Ważne jest, aby nie zaniedbać tego daru. Po drugie, Bazylika jest także miejscem zbawienia



czynić znaku krzyża w miejscach publicznych; nieść w sobie ten krzyż. Niech te słowa św. Jana nieustannie rozbrzmiewają w naszych sercach. Pamiętajmy, że ta miłość Boga skierowana jest do mnie, do każdego z nas.”

Biskup Eduard Kawa zauważył także, że aby wydawać dobre owoce, ważne jest mieć serce otwarte na miłość Boga. Konieczne jest przebywanie w obecności Boga. Ważne jest, aby modlił się wszędzie - na ulicach, w miejscach publicznych.

Św. Helena znalazła krzyż w 326 r., jednak trzeba zrozumieć, że krzyż ten jest ważny także dzisiaj. Nawet broni naszych obrońców

jest oznaczona krzyżem. Ponieważ nasze zwycięstwo jest tylko w Chrystusie, powiedział na koniec kaznodzieja.

Na zakończenie Mszy św. biskup Kawa poświęcił nowy sztandar „Miłosierdzie Boże”, po czym wierni przeszli w uroczystej procesji ze Świętymi Darami wokół kościoła, śpiewając dziękczynny hymn „Te Deum” („Wystawiamy Cię, Boże”).

Na zakończenie uroczystości ksiądz proboszcz i parafianie podziękowali biskupowi Eduardowi i księżom za wspólne świętowanie, a przedstawicielka wydziału kultury pani Wiktoria ZAJAC wręczyła na ręce ks. Anatolija Szpaka nagrodę od Czerniowieckiej obwodowej administracji za pomoc ukraińskim żołnierzom.

Uroczystość tradycyjnie zakończyła się poczęstunkiem



i śpiewem na dziedzińcu świątyni, czemu nie przeszkodził nawet niewielki deszcz. Można było także obejrzeć obrazy kijowskiego artysty Bogdana Makarenki. Niektóre z nich przedstawiają Bazylikę Mniejszą Podwyższenia Krzyża Świętego w Czerniowcach. Tradycja stała się także wystawą podczas obchodów odpustowych.

Antonina TARASOWA. Zdjęcia Helena DOWHALOWA.

Zakochany w Czerniowcach

W SIERPNIU br., podczas Święta Niepodległości Ukrainy, w sali muzyki organowej i kameralnej odbył się Festiwal Muzyki Organowej INVICTUS.NESKORENI (Niepokonani). W ramach Festiwalu francuski organista Jean-Marie LEROY dał dwa koncerty. Maestro wirtuoz, od dawna zakochany w Czerniowcach, swój program zbudował z dzieł kompozytorów ukraińskich. Na zakończenie koncertów wykonał Hymn Narodowy Ukrainy.

W niedzielę, 1 września, w Bazylice Mniejszej Podwyższenia Krzyża Świętego odbył się koncert charytatywny. Francuski organista Jean-Marie LEROY wystąpił z utalentowaną młodą ukraińską flecistką ze Lwowa Wiktoria MARYNOWĄ. Ciekawie, że ta współczesna kreatywna muzyczka

gra na flecie poprzecznym. Dziewczyna urodziła się na Krymie - w Gurzufie, jej rodzinne miasto jest obecnie tymczasowo okupowane przez rosyjskich najęźdźców.

Wiktoria studiuje na Lwowskiej Akademii im. Mykoły Lysenki. Jest członkiem orkiestry „Lviv Fanfare”, regularnie koncertuje za granicą.

W kościele nie było wolnego miejsca. Muzyka organowa uroczystie rozbrzmiewała pod sklepieniem świątyni.

Taka muzyka jest wieczna i wszechmocna, życiodajna, potwierdzająca niezlomność, wiarę i miłość. Ona poruszała serca obecnych parafian dźwiękami zwyciężającymi wszelką przemoc. Koncert był również poświęcony 210-leciu kościoła i 10-leciu

nadania mu tytułu Bazyliki Mniejszej.

Muzyka klasyczna jest grana przez wielkiego patriotę i przyjaciela Ukrainy, kompozytora i dyrygenta, głównego organistę w kościele Notre-Dame de Nazareth, znajdującego się w samym sercu Paryża - niedaleko Wieży Eiffla - JEAN MARIE LEROY wykonuje podczas każdej mszy św hymn narodowy Ukrainy. A w naszym kościele, jak na każdym koncercie w Ukrainie, zagrał swój własny utwór - Chwała Ukrainie.

Jean-Marie Leroy dał na Ukrainie ponad 80 koncertów, wiele z nich miało charakter charytatywny, wspierając Siły Zbrojne Ukrainy. Zawsze jest ubrany w haftowaną ukraińską koszulę, jedną z których otrzymał jako prezent od

Czerniowieckiej Filharmonii Obwodowej. „W wyszywaniec - chcę pokazać, że solidaryzuję się z wami wszystkimi, a moja muzyka jest moim wsparciem dla niepokonanych Ukraińców” - mówi Wielki Maestro, który wspiera Ukrainę nie tylko przez muzykę, ale także i przez pomoc humanitarną.

Podczas koncertu tradycyjnie zbierano środki na potrzeby naszych obrońców. Zebrano tego wieczoru ponad 10 000 hrywien, które przekazano wolontariuszowi, kapelanowi czerniowieckiemu Wasylowi HASYNOWI. On zawsze zna potrzeby naszych obrońców.

A na zakończenie koncertu przy akompaniamencie organów wszyscy obecni wykonali modlitwę za Ukrainę Боже, великий, єдиний (Boże wielki, jedyny).

Natalia FESZCZUK. Zdjęcie autorki.



„Już Kocham Ciebie, moje Mrągowo...”

◆ **W SIERPNIU** w Mrągowie odbyło się wyjątkowe wydarzenie – 29. Festiwal Kultury Kresowej. W ramach festiwalu odbyło się wiele ciekawych wydarzeń. W Mrągowim Centrum Kultury spotkali się poeci z Litwy, Ukrainy i Białorusi. Tu odbyła się prezentacja współczesnej literatury kresowej.

Z mową powitalną wystąpił przed artystami Burmistrz miasta Mrągowo Jakub DORACZYŃSKI. Prezes Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej w Mrągowie pani Barbara MORAWSKA, która towarzyszy temu festiwalowi w ciągu 29 lat, również powitała obecnych na sali uczestników festiwalu – pisarzy, poetów, dziennikarzy, wszystkich miłośników poezji i pięknego Słowa – słowa pisanego, szczególnie ważnego, które świadczą o znajomości i umiłowaniu języka ojczystego.

Prezentujemy dziś naszym czytelnikom wybrane utwory poetów mieszkających na Kresach, obecnych na Festiwalu Kultury Kresowej, piszących w języku polskim, pielęgnujących kulturę, tradycje i mowę polską.



Co pomaga mi jak Bóg
Na rozdrożach ludzkich dróg.

Chcę w tę ciszę pogrążona
Znaleźć nieco nowych sił –
Choć od wewnątrz już spalona
Tym piorunem, co w ziemię bił,
Rezygnować nie chcę z tego
Co jest dla mnie najświętszego.

I wymodłę o to Boga,
On wystucha prośby me,
Choć kara jest to sroga –
Być samotną całe dnie.

Sergiusz DZIEMIENIŃCZUK
(Brześć)

Sen

Jakie losy sobie śnicie
Jakie będzie nasze jutro...
Nim obudził mnie o świcie
Pospolity śpiew koguta
Szukam drózek niewiadomych
Śnić ich tajemnicze nicie,

Apolonia SKAKOWSKA
(Wilno)

Podajmy sobie dłonie

czy słyszysz ludu
jak Pan Bóg uderza
w ogromny dzwon
nam przypomina
o naszych niesnaskach
że chory jest dom
że nas opuszczają młode pokolenia
idą w nieznaną świat
nie pamiętają o tym
że gdzieś daleko
pozostał ich brat

huragan gniewu
porwał ze sobą
nasz słaby duch
i zakotłował silnie
w sercu strwożonym
strumienny ruch

wznieśmy z pokorą
oczy ku Bogu
podajmy sobie dłoń
aby ocalić dom rodzinny
przez modlitwy bróń

Radość życia

o niebo niebo
błogosław ziemi
bujnej zieleni
przybędzie chleba

o wiosno wiosno
daj życie łąkom
obudź z północy
kwiaty radosne

o ludzie ludzie
weźcie radosne
dary po wiosnie
niech ziemia rodzi

o lato lato
daj ziemi słońca
nie spraw gorąca
całemu światu

jesieni jesieni
daj drzewom wody
aby przetrwały
zimowe chłody

o zimo zimo
przykryj pierzyną
ziemi pod Wilnem
niech spi do wiosny

Uciekam

uciekam w spokój i ciszę
gdzie trele słowicze słyszę
do wileńskich zaułków i starych uliczek
na których widzę miasta oblicze
do placów placyków i bram
które w sercu mam
do pięknych wieżyczek kościelnych
które wabią stulecia wiernych
do tajemnych murów i wież
które snują historii wież
do laud i legend wileńskich
z chatek podwileńskich
uciekam w ciszę serdeczną
do wileńskich domów drzew
do śpiewnej mowy odwiecznej
pięknej jak słowiczy śpiew

Jan ROMAN
(Grodno)

Właściwości pamięci

1
To nie jest moja wina, tylko tło,
przypadek, okoliczność wizerunku-
niezbędna i przejrzysta. Zapłać cło –
otrzymasz zamiast

meo więź meldunku
z przyszłością... Zbiegający obok czas
wyprzedzisz, i nie wiedząc jeszcze po co
ginący mit – ty będziesz pośród nas:
pomiędzy ciał a szkicem swego ojca.

2
Ta droga doprowadzi do miłości
a kiedy nie – na pewno do rozpacz...
Po nas zostaje tyle samo: ości –
wspomnienia, których

nikt już nie zobaczy
w okienku celi, pośród mgły i ciszy
gdzie życie przypomina smak nicości –
odzwierciedleniem
zmartwychwstania duszy
i nie chcę uspokoić sen przeszłością.

3
Okropna prawda – ciemność
naszych serc
mniej przypomina w dzbanie

kwaśne wino,
po które przyszła, nie uwierzysz, śmierć
do knajpy o północy... – To dla syna...
Szepna, wywołując tylko wstyd
U pojedynczych gości i zniknęła.
Zostały cienie i teń tułacz Żyd,
Którego w wyobraźni nie istnieje.

Ludzie gadają głupoty,
ludzie za dużo piją,
nie chcą iść do roboty
i potrzebują kija.

Mają prolemy „w nosie”,
Wierzą w Ducha i Syna,
a kiedy ktoś poprosi
pomoc – wołają wina.

Tylko nie wiedzą ile,
boją się, że zabraknie
czasu, ostatnia chwila
ich nie zatrzyma. W trakcie

długiej rozmowy milczą...
Złoto nie jest milczeniem,
tylko odwrotnie. Liczą
na to, że Bóg istnieje

i że o nich pamięta,
grzechy że im wybaczy,
i że nie będzie spięty
ten, który w życiu znaczy

więctj, niż oczy w oczy –
proste takie spojrzenia,
po którym w ciemnej nocy
czekasz na ocalenie

I
Znowu chmury ze wschodu
wiatr wiezorem przyniesie.
Mróz – suweren narodu
schowa się w dzikim lesie
męskich pasji, w obrzeżu
pragnień młodej dziewczyny,

w wąskich oczach na brzegu
wyobraźni i winy.

II
To nie próchno milczenia
dla adeptów Adama,
nie pokusa zbawienia –
tak mówiłaś ty sama.
I co dziwne – w pamięci
tego nic nie zostało,
nawet kiedy po śmieci
słowo ciałem się stało.

III
Noc – atrakcja życzeń
guzkiem w gardle. Nak jest
za niedługo już styczeń
zimy cierniowy gest.
Zwariowany kochanek
wraca do łóżka, no cóż...
następuje poranek –
dzień zaczyna się już.

Mirostawa BARTOSZEWICZ

Szukanie Boga

W sierpach minaretów,
w kopułach cerkwi
czy w krzyżach kościołów?
Gdzie mieszka Bóg?
A może się ukrył
za ścianą płaczu?



Jakie modlitwy do niego dochodzą?
Pięciokrotne nawoływania mułtów?
Szabasy przy siedmiu świecach?
Niedzielne summy z Allelują?
Czy upokarzające się

Господи помилуй?

A może prawdę znają
mniś od siedmiu boleści,
z młynkami
i szybko przesuwanymi koralikami
między palcami.

Dokąd uciekł Bóg
od współczesnego człowieka?

Tęsknota za...

Tęsknota wierci słabą duszę,
Choć czuję, że pamiętać muszę
To, co zostało za mną w tyle
I znów zobaczyc – tylko tyle.
Chcę poczuć ziemię pod stopami

I zapach Odry z jej falami,
Kościoła dzwon daleki słyszeć,
Powietrzem tamtym chcę podyszeć.



I by wracając w noc do domu
Z kościoła słyszeć pieśń znajomą,
Na Odrze karmić znów łabędzie.
Ach, czy to jeszcze kiedy będzie?

I rowerzystów tłum spóźniony

Którą wyjdę rano z domu?
Jakie będziesz, moje życie?
Z planów naszych Bóg się śmieje
Ale co by się nie śniło
Mamy wiarę i nadzieję
I do tego jeszcze miłość.
Letni ranek krok po kroku
Wchodzi w me otwarte okno
Pełny wdzięku i uroku
I nieuchwytności stokroć.
Niby los wyznaczył rymy
Ale mamy swoje racje
Co nam wyjdzie zobaczymy
W cieniu cedru przy kolacji.
Granica
Tuż za Bugiem Polska leży,
Niesie wody tam Muchawiec
Żołnierz ziemi swojej strzeże
Tylko rzeka nie zna granic.

Płynie godnie i wraz z Bugiem
Niosą Kresów pieśń do Wisty,
Z Bugiem razem w szlaku długim,
Wspólne ich od wieków myśli.

Słyszysz Wisło, w swoim szumie
Ech Polesia ciche nuty?
Spróbuj z pieśni tej zrozumieć
Nieba radość, ziemi smutek.

Opowiadaj nam o polach
Poprzez które niesiesz wody,
Jak szanuje ziemię Polak,
Jakie tam buduje grody.

Wieści twoje wiatr podróżny
W kroplach deszczu niech przyniesie,
Przyslij, Siostrzo, wieści różne,
Na Białoruś, na Polesie.

A granice znikną z czasem,
Wiatr i woda w tym pomogą,
Ludzie znowu będą razem
Bo jednego mają Boga.

Moje Mrągowo

Ukryte lasem od wzroków próżnych...
Upalne lato. Po długiej podróży
W jeziorze twoim umyłem ręce,
Ochłody dały konarów wieńce.
Łagodny wieczór. A w nocy burza
Rozmawia z niebem – me losy wróży.
Poranek. Słońce. I moje słowa:
Już Kocham Ciebie, moje Mrągowo.

Cisza

Nie mów ze mną, kiedy piszę –
Wtedy chcę rozmawiać z ciszą,
Ciszą boską, przejmującą,
Aż w posadach ziemi drżąca;
I niech to będzie moja cisza,
Którą w trudnych chwilach słyszę,

Książki, które pamiętają wojnę i ją wyrażają

◆ **W CZERNIOWCACH** w dniach 6-8 września odbyły się 15. Międzynarodowe Czytania Poezji Meridian Czernowit. Prezentacje książek, spotkania ze znanymi współczesnymi pisarzami, odczyty poezji z udziałem współczesnych autorów ze Szwajcarii, Austrii i Niemiec, wykład profesora i tłumacza Piotra RYCHŁY na temat poezji i losu poetki Zelmy Meerbaum-Eisinger, publiczne wywiady z pisarzem Jurijem ANDRUHOWYCZEM i brytyjskim dziennikarzem Peterem POMERANCEWYM, wieczór twórczy poety i dziennikarza radiowego Igora POMERANCEWA oraz tłumacza Aleksandra BOJCZENKA.

Przez trzy dni w Czerniowcach dyskutowano o Ukrainie, literaturze i wojnie. Jak corocznie, na festiwalu poezji Meridian Czernowit zaprezentowano niejedną nową książkę.



„Arabeski” Serhija Żadana

Słynny ukraiński pisarz dołączył do prezentacji online, ponieważ obecnie służy w Siłach Zbrojnych Ukrainy. Książka Żadana ukazała się nakładem czerniowieckiego wydawnictwa Meridian Czernowit i już znalazła się na półkach ukraińskich księgarń. Krytycy literaccy uznali to już za wydarzenie w życiu literackim kraju.

Tytuł książki **Serhija ŻADANA** „Arabeski” nawiązuje do powieści Mykoły Chwyłowego pod tym samym tytułem, a 12 opowiadań odzwierciedla się w szczegółach, obrazach i postaciach. Od jesieni ubiegłego roku teksty te pojawiały się cyklicznie na oficjalnej stronie autora na Facebooku, a teraz ujrzały świat w formie papierowej. 40 UAH od każdego sprzedanego egzemplarza zostanie przekazane przez wydawnictwo na potrzeby 13. Brygady Gwardii Narodowej Ukrainy „Chartia”.

Serhij Żadan powiedział, że „Arabeski” pisze od jesieni ubiegłego roku. Praca nad zbiorem była trudna, autor przez długi czas nie mógł pisać o inwazji na pełną skalę, zwłaszcza w formie prozatorskiej. Pisarz starał się znaleźć równowagę pomiędzy słowem dokumentalnym i artystycznym. Chciał, aby historie w przekonujący i rozpoznawalny sposób opisywały tę wojnę, ale także podsumowały ten czas historii Ukrainy jako coś wiecznego i epickiego.

Czytając „Arabeski” czytelnik nie wchodzi w tę udokumentowaną rzeczywistość, ale stopniowo się jej domyśla. Serhij wyjaśnił, że jest to zamierzona technika: opowiadania zbudowane są wokół sytuacji, które są dość powszechne w tej wojnie i które wielu zna z własnego doświadczenia, a także powrotów do nich, strat i pochówków, ewakuacji i akcji ratowniczych.

Autor podkreślił, że ta wojna ma „kilka wątków, bardzo bolesne punkty”, przez które musiała przejść większość Ukraińców – pożegnanie z bliskimi i powrót do nich, strata i pochówek, ewakuacja i ratunek.

Nie chciałem niczego wymyślać, ale, że tak powiem, podkreślić w tych opowieściach momenty, na które nie zawsze można zwrócić uwagę. Bo często za naszymi emocjami, bólem, rozpaczą czy nawet radością nie zawsze zauważamy pewne niuanse, zmiany w psychologicznym postrzeganiu ludzi. I ważne było dla mnie pokazanie, jak różni ludzie

żyją wokół nas w tym czasie i w tej przestrzeni, jak subtelnie i czule, gorzko i boleśnie przeżywają trudne sytuacje – dodał pisarz.

Serhij Zhadan przeczytał kilka fragmentów swojej nowej książki. I zauważył, że w swoich opowiadaniach postulował się symbolem miłości – ale nie miłości klasycznej, lecz miłości w pewnym chrześcijańskim sensie.

– Chodzi o miłość jako wielką odpowiedzialność, wielką otwartość, stan wielkiej empatii, kiedy można komuś pomóc, wesprzeć, przebaczyć. O miłości jako skłonności do kontaktu, do zbawienia. Jako miejsce możliwej nadziei, wyjście ze zmiernych.

Taka miłość jest naprawdę obecna w całej książce. Ten rodzaj miłości jest dziś pomocny dla wielu z nas, daje siłę, zasoby i pewne



mechanizmy zachowania.

Autor wyjaśnił także wybór słowa „Arabeski”. Przecież książka jest tak skonstruowana, że opowiadania płyną od jednego do drugiego, ci sami bohaterowie pojawiają się w różnych sytuacjach, następuje przerwa w rytmie i zmiany emocjonalne.

Przed wszystkim jednak Żadan chciał dokonać analogii z Charkowem lat dwudziestych XX wieku, porównać doświadczenia naszego pokolenia z doświadczeniami poprzedniego pokolenia. Ponadto nazwa książki nawiązuje także do teatru *Arabeska*, który rozpoczął działalność w 1993 roku w Charkowie. „Wojna zburzyła wizerunek poprzedniego Charkowa i teraz kształtuje się coś zupełnie nowego, zupełnie innego. Wszystko to jest dziś bardzo ważne, aby je nagrać, rozróżnić, zapamiętać i wyrazić

słowami” – zauważył Żadan.

„Droga życia” Oksany Rubaniak

Do akcji w internecie dołączyła także obrończyni Ukrainy z Podkarpacia, pisarka i działaczka społeczna Oksana RUBANIAK, ponieważ też służy w Siłach Zbrojnych. Zbiór poezji „Droga życia” to trzeci tomik jej wierszy i drugi napisany na froncie w obwodzie donieckim. Oksana doznała kontuzji, po leczeniu i rehabilitacji wróciła do pracy na swoim oddziale. Przez cały czas wojny pisała wiersze. Zadeptykowała tę książkę swoim poległym braciom „broni”.

„Droga życia” – to tak zwany odcinek drogi, na którym istnieje duże prawdopodobieństwo śmierci. Wyniesienie rannego po dobrze widocznej i przestrelonej drodze jest niezwykle trudne, a czasem niemożliwe – pisze Oksana Rubaniak. – Droga jest zbawienie, i drogą jest zagłada. Droga uratowała życie najodważniejszym ludziom i droga zabrała naszych najdroższych braci”.

Dziś Oksana jest dowódcą jednostki Sił Zbrojnych Ukrainy i nadal broni Ukrainy na pierwszej linii frontu. Kupując jej książkę, każdy chętny jednocześnie wspomaga jej jednostkę. Przecież zdaniem autorki wszystkie zebrane pieniądze zostaną przeznaczone na niezbędny sprzęt i amunicję dla wojskowych.

„Deokupacja. Historie ukraińskiego ruchu oporu” Bogdana Logwinienki

To zbiór relacji dziennikarza i założyciela projektu „Ukrainer” z wyjazdów na okupowane terytoria Ukrainy w okresie kwiecień-listopad 2022 roku.

Najważniejszym elementem relacji **Bogdana LOGWINIENKI** jest głos i przeżycie bohaterów, z którymi autor rozmawiał, a także sekwencyjne przedstawienie wydarzeń zgodnie z chronologią wyzwolenia przez Siły Zbrojne terenów okupowanych przez Rosjan.

Bogdan opowiedział, że podróżowali zespołowo, w skład którego weszli operator, fotograf

i producent. Przemieszczali się z miejsca na miejsce i komunikowali się z ludnością na terenach okupowanych. Gdzieś udało im się dojechać w pierwszych dniach, a gdzieś trzeba było czekać przez tydzień na pozwolenie, na rozminowanie.

Zwycięstwo oznacza przede wszystkim zniszczenie systemu Putina

W ramach festiwalu Meridian Czernowit odbył się także publiczny wywiad z **Peterem POMERANCEWYM**, brytyjskim dziennikarzem, który od lat zajmuje się rosyjską propagandą i dezinformacją. Pomerancew pracuje obecnie w Waszyngtonie i ma korzenie ukraińskie, a zwłaszcza czerniowieckie. Przecież jest synem



sowieckiego dysydenta, brytyjskiego pisarza i obrońcy praw człowieka, poety i dziennikarza radiowego **Igora POMERANCEWA**.

To właśnie on, Pomerancew-senior, znany mieszkaniec Czerniowiec, absolwent Czerniowieckiego Uniwersytetu Państwowego, był autorem idei Festiwalu Literackiego *Meridian Czernowit*.

obejmuje Koreę Północną i Iran, od lat pomagającą i podlegającą swoim pełnomocnikom, takim jak Hezbollah. Nie sądzę, że Iran i Rosja są idealnymi sojusznikami, nie mówiąc już o Chinach. Ale są siecią powiązaną z siatkami terrorystycznymi i przestępczymi. W rzeczywistości oni sami bardziej przypominają sieć przestępczą.



Peter nie miał nawet roku, gdy w 1978 roku pod wpływem dysydenckich poglądów ojca jego rodzina przeniosła się do Europy Zachodniej, najpierw do Niemiec, a następnie do Wielkiej Brytanii.

Na spotkaniu z Piotrem Pomerancewem rozmawiali o tym, że Ukraińcy najczęściej zadają sobie pytania: dlaczego wojny nie można wygrać rzetelnym dziennikarstwem, dlaczego świat tak spokojnie reaguje na śmierć Ukraińców, dlaczego tak bolesne straty nie mogą zmuszać świata do zdecydowanych działań, czego i kogo Rosja używa w swojej propagandzie, czy istnieje strategia zakończenia tej wojny, szczególnie w USA...

Rozmowa odbyła się w kontekście książki Petera Pomerancewa „Jak wygrać w wojnie informacyjnej”. W swojej książce autor zestawia paralele pomiędzy propagandą czasów Hitlera a tym, co z niej wykorzystuje współczesna Rosja. Przecież, zauważa Peter, autorytarna propaganda zawsze działa przy użyciu tych samych metod psychologicznych.

– Czy Ukraina ma siłę przeciwstawić się tej propagandzie? Szczerze mówiąc, nie jestem wielkim teoretykiem tego, co dzieje się na świecie. Studiuję jeden kierunek i piszę książki non-fiction o propagandzie i ludziach, ale przeważnie unikam tak dużych tematów – kontynuuje Peter. – Zbyt oczywiste jest jednak to, że Rosja stale znajduje się w centrum tego procesu. I jest to swego rodzaju schemat, który pojawia się raz po raz.

Jest oczywiście, że kraj ten popetnia ludobójstwo w sercu Europy. Jest także wyraźnie głęboko zintegrowana z siecią podłych reżimów dyktatorskich, która

Teraz dużo mówi się o zmęczeniu ze strony Ukrainy – kontynuował brytyjski dziennikarz. – Ludzie są zmęczeni wszędzie – zarówno tutaj, jak i za granicą. Zmęczenie jest stanem normalnym. Wojna jest męcząca, straszne rzeczy przestają robić wrażenie. Ale zmęczenie nie wpływa na wsparcie. Czujemy się wyczerpani, gdy zdajemy sobie sprawę, że to, co robimy, nie ma sensu.

Zamiast tego zmęczenie zostaje pokonane snem, wiesz, że robisz właściwe rzeczy, które przyniosą rezultaty, wystarczy tylko nabrać sił. Ale zmęczenie jest niebezpieczne. Różni się od zmęczenia i nudy. Ludzie pokonują zmęczenie i wyczerpanie, jeśli mają cel, mają pewność, że działają na właściwych podstawach, aby uzyskać wyraźny wynik.

Niepokoi mnie zmęczenie nie dlatego, że ludzie mogą wątpić w podstawy swoich działań, ale dlatego, że mogą przestać widzieć cel, dla którego wspierają Ukrainę. To właśnie jest niebezpieczne. Wiemy na pewno, że w Ameryce i, jak sądzę, w Europie poparcie dla Ukrainy jest wprost proporcjonalne do poczucia, że Ukraina może wygrać.

Oczywiście chodzi tu przede wszystkim o zwycięstwo na froncie, ale są też inne zwycięstwa, na które warto pracować: odpowiedzialność, rozliczalność, sprawiedliwość, odbudowa. O zwycięstwie trzeba myśleć na różne sposoby. Zwycięstwo oznacza przede wszystkim zniszczenie systemu Putina.

I trzeba iść ku temu zwycięstwu i wierzyć w to zwycięstwo. Mamy nadzieję, że kolejny Meridian Czernowit odbędzie się pod spokojnym niebem Ukrainy.

Natalia FESZCZUK.

Współpraca z polskimi uczelniami pogłębia się

W dniach 9-11 września na Uniwersytecie Ignatianum w Krakowie odbyła się kolejna Szkoła Letnia

WSZKOLE TEJ uczestniczyli studenci Katedry Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Publicznej Wydziału Historii, Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Czerniowieckiego Uniwersytetu Narodowego im. J. Fedkowycza.

Studium stało się dla nas niezwykle pozytywnym doświadczeniem, które nie tylko pogłębiło wiedzę na temat drogi Ukrainy do członkostwa w UE, ale także dało nam możliwość podziwiania piękna Krakowa, niezwykle malowniczego miasta.

Program, zorganizowany przez Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Krakowie oraz Instytut Nauk Politycznych i Administracji Uniwersytetu Ignatianum, zapewnił wartościowe wykłady, seminaria praktyczne oraz niezapomniane wzbogacenie kulturowe i poznawcze, biorąc pod uwagę, że był to nasz pierwszy raz w Krakowie, a dla niektórych i w Polsce.

Program akademicki rozpoczął się od ciepłego powitania, podczas którego uczestnicy, w szczególności studenci z Ukrainy i Polski, zbrali się, aby omówić kwestię przystąpienia Ukrainy do UE. **Krzysztof NIECZYPORA** z Centrum Studiów Orientalnych w swoim wykładzie dokonał dogłębnej analizy

wyzwań stojących przed Ukrainą na drodze do członkostwa w UE. W swoim przemówieniu podkreślił złożoność reform instytucjonalnych i porozumień politycznych niezbędnych, aby Ukraina dostosowała się do standardów UE. Z kolei **Chrystyna POTAPENKO** rozwinęła ten temat, koncentrując się na analizie poziomu gotowości Ukrainy do integracji.

Węgierski doradca ds. integracji europejskiej **Czaba TÓRÓ** mówił o perspektywie międzynarodowej, podkreślając doświadczenia Czarnogóry w procesie przystępowania do UE. To badanie porównawcze poszerzyło naszą wiedzę na temat tego, jak Ukraina może pokonać podobne przeszkody i wykorzystać narzędzia dyplomatyczne i techniczne, aby ułatwić sobie drogę do integracji z UE.

Najbardziej praktyczną i pouczającą częścią programu były seminaria prowadzone przez **Stanisława ALWASIAKA**. Koncentrując się na funduszach europejskich dostępnych dla Ukrainy, warsztaty te dały uczestnikom możliwość dowiedzenia się, w jaki sposób zasoby finansowe mogą pomóc Ukrainie (zwłaszcza młodzieży) w przewyżczeniu luk rozwojowych i wzmocnieniu więzi z UE. Tym, co zrobiło szkołę letnią

naprawdę wyjątkową, byli jej prelegenci i uczestnicy różnych narodowości. Komunikacja z ekspertami z Polski, Węgier i Ukrainy stworzyła dynamiczne środowisko uczenia. Wykłady **Łukasza OGRODNIKA** na temat rozszerzenia UE w Europie Środkowej pogłębiły kontekst historyczny i dały praktyczne rady, które można bezpośrednio zastosować w obecnej sytuacji na Ukrainie.

Ogólnie Szkoła Letnia „JA w UE” była bezcennym doświadczeniem. Mogliśmy kompleksowo przyrzeć się procesowi akcesji Ukrainy do UE, badając wyzwania i możliwości, jakie czekają na nasz kraj na tej drodze.

Co ciekawe, nasz program był dobrze zrównoważony pomiędzy teorią i praktyką. Uczestnicy szkoły głębiej zrozumieli zawikłości integracji europejskiej, a także mieli czas na zapoznanie się z kulturą Krakowa. To połączenie doświadczeń akademickich i kulturalnych uczyniło szkołę letnią naprawdę wyjątkową.

Grupa z Czerniowiec serdecznie dziękuje **Stanisławowi ALWASIAKOWI**, kierownikowi projektu na Uniwersytecie Ignatianum, za ciepłe przyjęcie i wartościową organizację Szkoły Letniej. Szczególne podziękowania kierujemy do kierownictwa naszego wydziału, Katedry Stosunków Międzynarodowych



i Komunikacji Publicznej, bezpośrednio Prodziekanowi ds. Współpracy Międzynarodowej **Władysławowi**

STRUTYŃSKIEMU, który przyczynił się do naszego pobytu w Krakowie.

Wiktorija MATUSZAK, Elżbieta CWINIENKO, Julia SMELAŃSKA, INNA HAWRYLKO, studenci Wydziału Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych.

Wysoka woda w Polsce

PO EKSTREMALNYCH opadach deszczu we wrześniu gwałtownie podniósł się poziom rzek w południowej i południowo-wschodniej Polsce, powodując powodzie. Na niektórych stacjach hydrologicznych zanotowano najwyższy poziom wody od początku prowadzenia pomiarów.

W związku z powodzią w południowo-zachodnich częściach Polski 16 września 2024 rząd wprowadził stan klęski żywiołowej na terenie niektórych powiatów.

W piątek, 27 września, komisja nadzwyczajna do spraw działań przeciwpowodziowych i usuwania skutków powodzi z roku 2024 rozpoczęła prace nad dwoma projektami: rządowym projektem nowelizacji ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi, a także przygotowanym przez PiS projektem o szczególnych rozwiązaniach związanych ze wsparciem finansowym dla poszkodowanych przez powódź.

Podczas posiedzenia komisji wiceminister spraw wewnętrznych **Czesław MROCZEK** poinformował, że

jeśli chodzi o wypłatę tak zwanych zasiłków powodziowych w wysokości 10 tysięcy złotych, to trafiły one do blisko 40 tysięcy gospodarstw domowych.

Dodał, że uruchomiono ponadto wypłatę wsparcia na remont i odbudowę domów po powodzi. Na remont/odbudowę budynku mieszkalnego można otrzymać

do 200 tysięcy złotych, a na remont/odbudowę budynków gospodarczych do 100 tysięcy złotych. Przyznawana pomoc jest bezzwrotna.

W trakcie posiedzenia komisji Tomasz Olszówka z Biura Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców zaapelował o rozszerzenie działań,

jakie miałyby być skierowane do przedsiębiorców i znajdują się w procedowanych przepisach. Postulował między innymi o odroczenie składek na ubezpieczenia społeczne przez płatników na okres usuwania skutków powodzi. Zgłaszał również pomysł, by wesprzeć odbudowę lub remonty lokali, w których prowadzona jest działalność gospodarcza.

Podczas spotkania sztabu kryzysowego we Wrocławiu premier **Donald TUSK** powiedział, że dostał "dramatyczną informację, że to, co najbardziej potrzebne powodziom, jest wyraźnie droższe niż było przed powodzią", dlatego będzie "prosił ministra finansów, żeby mi pomógł w dokładnej ocenie, czy potrzebne jest użycie narzędzi w sprawie cen". - W razie potrzeby rząd wprowadzi ceny urzędowe na niektóre produkty pierwszej potrzeby - podkreślił Tusk. - Uprzedzam wszystkich, którzy spekulują czy usiłują zarobić na powodzi i na tragedii ludzkiej. Mamy narzędzia prawne związane ze stanami nadzwyczajnymi. I użyjemy tych narzędzi, żeby przymusić do powrotu do cen sprzed powodzi - dodał.

Źródło: tvn24.pl



GAZETA POLSKA Bukowiny

«Газета польська Буковини»

Реєстр. св-во серія ЧЦ №346-26р

Засновник: Чернівецька обласне Товариство польської культури ім. А.Міцкевича

Вydawca: Redakcja czasopisma «Bukowina».



Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu pn. Polonia i Polacy za Granicą 2023 ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów



Projekt „Polska Platforma Mediałna Ukraina 2023-2025” realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych.



Utwór jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowa. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Obwodowego Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza w Czerniowcach. Utwór powstał w ramach zlecenia przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów, a od 1 lipca 2024 roku Ministerstwa Spraw Zagranicznych, zadani w zakresie wsparcia Polonii i Polaków za granicą w 2023 roku. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji i o posiadaczach praw.

Rada Redakcyjna:

Władysław STRUTYŃSKI
Antonina TARASOWA
Regina KAŁUSKI

Olga RUSNAK
Maria MALICKA
Korina ZOZULA
Walentyna WYSZNIAK

Adres redakcji:

58000 Czerniowce, ul. Ukrainka 22 p. 22.

Адреса редакції: 58000 м. Чернівці,

вул.Українська, 22, к.22.

Tel.: 0372/ 52-47-37, tel./fax: (0372) 55-26-59.

Strona internetowa Obwodowego TKP im. Adama Mickiewicza oraz „Gazety Polskiej Bukowiny” www.bukpolonia.cv.ua

Zespół redakcyjny:

Antonina TARASOWA
(Redaktor Naczelny)

Władysław Strutyński,
Łucja Uszakowa,
Sergij Szwydiuk,
Artur Oskwarek,
Maryna Łysiuk,
Tomasz Kałuski,
Walentyna Karpiak.

Za treść reklam i ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności, rękopisów nie zwraca i pozostawia sobie prawo do skrótów i korekt. Materiały podpisane nie zawsze odpowiadają opinii redakcji.

«Газета польська Буковини» виходить раз на місяць.

Газета розповсюджується через первинні організації Товариства польської культури ім. А.Міцкевича і продається у римо-католицькому костелі в Чернівцях та у костелах області.

Ціна договірної.